

UPOKOJENEC

GLASILO DRUŠTVA DRŽAVNIH UPOKOJENCEV ZA DRAVSKO BANOVINO V LJUBLJANI

Št. 5.

Ljubljana, dne 16. maja 1936.

Leto I.

Uredništvo in uprava: Miklošičeva cesta št. 22/II. Izhaja enkrat mesečno.

Poročilo o občnem zboru dne 3. maja 1936*

Na rednem občnem zboru Društva državnih upokojencev za Dravsko banovino v Ljubljani, dne 3. maja 1936 je podal društveni tajnik Anton Spendè naslednje poročilo:

Po določilih § 14. društvenih pravil mi je čast poročati o društvenem delovanju v pretekli upravni dobi.

Zadnji redni občni zbor je bil dne 26. aprila lanskega leta.

Na vdanostno brzojavko z našega lanskega občnega zbora smo prejeli zahvalo ministra dvora, ki jo izreka po nalogu Nj. kr. Visočanstva kneza - namestnika za izraženo vdanostno izjavo.

V minulem poslovnem letu je imel upravni odbor 7 rednih sej.

1. Sprememba pravil.

Na lanskem občnem zboru so bile soglasno sprejete važne spremembe društvenih pravil. Predvsem je bilo potrebno, da se izpremeni naslov društva „Društvo državnih upokojencev in upokojenk“ v „Društvo drž. upokojencev za Dravsko banovino v Ljubljani“, slično banovinskim društvom v ostalih banovinah.

Nadalje, da lahko imajo predsednik ali podpredsednik in štirje odborniki svoje stalno bivališče izven Ljubljane. Če biva predsednik izven Ljubljane, ga nadomešča v vseh njegovih poslih prvi podpredsednik, ki pa mora stanovati v Ljubljani.

2. Redno izplačevanje pokojnin.

Temu nadvse perečemu vprašanju je posvečal odbor tudi v pretekli dobi neprestano vso svojo skrb in pozornost. Po sklepu 1. odborove seje je šla lani v juniju

tročlanska deputacija h g. fin. direktorju, da mu ustno predloži vse naše težnje zaradi rednega izplačevanja pokojnin. Gospod finančni direktor je obrazložil deputaciji vse težkoče, ki ovirajo redno izplačevanje, in vse napore finančne direkcije, da bi se ta zadeva povoljno in po določilih zakona uredila. Vsak mesec zaprosi finančna direkcija pravočasno finančno ministrstvo za nakazilo potrebne dotacije, ki gre v milijone. Glavni vzrok tega v vse gospodarstvo drž. upokojencev, a tudi v gospodarstvo vseh ostalih slojev: trgovcev, obrtnikov, hišnih posestnikov in drugih tako zelo neugodno posegajočega nedostatka je pač silno nazadovanje državnih dohodkov in zelo občutno zmanjšanje in neredno vplačevanje javnih dajatev po davkoplačevalcih — vse posledica svetovne krize!

Dne 2. julija je poslalo društvo gospodu ministru financ Dušanu Letici naslednjo spomenico:

„Gospod minister! „Društvo državnih upokojencev za Dravsko banovino, dovoljuje si Vas prositi za odpomoč v naslednji zadevi:

Po zakonu je izplačevati pokojnine državnim upokojencem 2. dne v mesecu. V zadnjih letih pa se pokojnine na ozemlju Dravske banovine zelo neredno izplačujejo, vsled česar je nastalo med državnimi upokojenci splošno nezadovoljstvo, ker ne morejo pravočasno kriti svojih obveznosti za vzdrževanje svoje družine. Nad vse mučno jim je, ker morajo celo živila jemati na kredit, stanarine pa je treba točno ob terminu plačevati, kajti večina hišnih lastnikov je v tem pogledu brezobzirna. Državni upokojenci s svojimi prejemki že itak težko živijo, vsled nerednega izplačevanja pokojnin pa postaja nji-

hovo stališče še obupnejše. Ta nedostatek pa tudi ni v splošnem državnem interesu, kajti očitek upnikov pada končno le na državno upravo, češ da ima država pri Narodni banki, Hipotekarni banki, Poštni hranilnici i. dr. dovolj gotovine na razpolago, da more kriti vsaj predjemoma zneske za izplačevanje pokojnin.

Ker torej ne gre samo za interese državnih upokojencev, temveč tudi za velik krog državljanov, ki imajo terjatve na živilskih potrebščinah in stanarinah napram drž. upokojencem, in za ugled državne uprave, si dovoljuje podpisano društvo Vas, gospod minister, na ta nedostatek opozoriti z nujno prošnjo, da blagovolite na primeren način potrebno ukreniti, da bo imela finančna direkcija redno potrebne kredite za izplačevanje pokojnin na razpolago.“ Finančno ministrstvo je naročilo finančni direkciji točni „izveštaj“ glede naših navedb. Finančna direkcija je na to predložila ministrstvu naslednje poročilo:

„Spomenica ozir. prošnja Društva državnih upokojencev/nk v Ljubljani za ureditev izplačevanja pokojnin, ki je že dalje časa neurejeno in neredno, je stvarno povsem utemeljena in vredna temeljite proučitve.

Pri tej direkciji se zaradi prenizkega dotoka državnih davščin in nezadostnih dotacij upokojencem ne morejo izplačati pokojnine v začetku vsakega meseca, temveč se izplačilo redoma zakasni in zavleče. Vsled tega se pojavlja med upokojenci vedno težje nezadovoljstvo, ki si išče duška v pritožbah in kritikah finančne uprave, zlasti te direkcije, ki pa upravičenim zahtevam upokojencev, da se naj prejemki izplačujejo v začetku meseca in to točno redno, ne more ugoditi.

Zato si dovolim prositi ministrstvo za nujno in temeljito odpomoč, da se naredi konec sedanjemu nemogočemu in ne-

* Danes objavljamo samo tajnikovo poročilo; ostalo poročilo priobčimo v prih. števil.

vzdržnemu stanju, ki razumljivo razburja občinstvo.

Da bi se zagotovilo redno izplačevanje osebnih prejemkov in pokojnin, bi morala dobiti Dravska finančna direkcija po sedanjem stanju:

1.) ... 15.000.000.— izredne dotacije za izplačilo samoupravnih doklad, ki jih je uporabila začasno za državne potrebe;

2.) ... 25.000.000.— Din dotacije za avgust 1935, s čimer bi bilo omogočeno pravočasno izplačilo osebnih prejemkov in pokojnin za ta mesec;

3.) ... pozneje pa bi morala prejemati redno 15.000.000.— Din mesečne dotacije, kolikor iznosi razlika med rashodi po proračunu in njenimi dohodki od neposrednih davkov, ki jih sme obdržati.

V točnejšo ilustracijo prilagam še prepisa mojih poročil od 22. I. 1935, št. 2852/II, in od 5. IV. 1935, št. 7/3 pov., iz katerih je natančno razvidna vsa situacija.

O tem je bilo društvo obveščeno od ministrstva financ — drugega efekta ni bilo!

Kake zapreke obstojajo, da bi ne mogla Državna hipotekarna banka, ki upravlja pokojninski fond, ali Narodna banka ali Poštna hranilnica, kjer ležijo milijoni, dati potrebne predujme v začetku vsakega meseca, tega ne vemo. Ostali so vsi tozadevni predlogi do danes neupoštevani.

Večkrat je bilo društvo primorano prositi brzojavno g. finančnega ministra za nakazilo potrebne dotacije v svrhu že itak zakasnelega izplačila pokojnin. Parkrat z uspehom. Za Veliko noč smo poslali gospodu finančnemu ministru dve brzojavki in obenem prosili tudi brzojavno za intervencijo slovenskega ministra, da bi se pokojnine izplačale vsem upokojencem pred prazniki. Manjkalo je 9 milijonov, dotacija je pa znašala 2.000.000. Društvo je tik pred božičem tudi brzojavno zaprosilo za otvoritev kredita po part. 54. Brzojavka se je glasila: „Gospod, finančnemu ministru Dušanu Letici, Beograd. Po prvem letošnjem aprilu upokojeni državni uslužbenci Dravske banovine še niso prejeli novemberske penzije, ker ni tvorjen kredit po partiji 54. Ni pa tudi tvorjen kredit za izplačilo pokojnin vseh upokojencev za december. — Prosimo nujno naročitev otvoritve obeh kreditov, ker so upokojenci brez sredstev.“

Ta intervencija je imela takojšen uspeh.

Da vlada enaka mizerija v vprašanju nerednega izplačevanja pokojnin tudi v ostalih banovinah, nam dokazuje članek

v zagrebškem „Penzioneru“: „Upokojenska abeceda. Razen latinice in cirilice je še neka druga abeceda, in sicer upokojenska. To je abeceda za nesrečo ali za slabo tolažbo upokojencev: z izplačevanjem pokojnin začnajo ta mesec sprejati, drugi mesec zahtevajo, tretji mesec pa začno od sredine in gredo naprej in nazaj hkratu. Popolnoma naravno je, da se tisti, katerih se to najmanj tiče, šaliyo na račun naše nesreče. — Bilo bi najbolje, če bi se pri izplačevanju abeceda in azbuka uporabljala od začetka proti koncu, tako da bi vsakdo videl, kdaj pride na vrsto, in bi se po tem ravnal. Zelo neprijetno je, če v tem mesecu dobiš pokojnino četrtega, v sledečem pa 24. dne. — Istina.“

Mi smo vsaj toliko na boljšem, ker je finančna direkcija upeljala vrstni red izplačila: najprej staroupokojenci, vdove in invalidi, potem vsi ostali upokojenci po panogah: železničarji, učitelji, orožniki, oficirji, nazadnje ostali.

O tem se je razpravljalo v članku „Redno izplačevanje pokojninskih prejemkov v št. 1/2 „Upokojenca“ z dne 27. februarja t. l.

Dokler ne dosežemo to, kar zakon predpisuje, da se namreč morajo pokojnine izplačevati 2. vsakega meseca, dotlej bi pač vsaka izprememba vrstnega reda imela za posledico, da bi čakali posamezni upokojenci včasih po 9 tednov na izplačilo, včasih pa bi bili deležni izplačila pokojnin dveh mesecev v enem tednu, kar se je že dogajalo! Ali bi bilo s tem ustrezno veliki večini drž. upokojenstva, naj vsak nesebično premišluje.

Društvo mora in bo upoštevalo vse realne predloge, saj obstojajo v tem vprašanju različna naziranja, ki imajo brez vsakega dvoma vsako svoje jedro.

3. Sodelovanje s tovariškimi društvi.

Naše društvo je bilo v stalnih stikih z ostalimi društvi, predvsem z najmočnejšim: zagrebškim. V vseh važnih zadevah smo solidarno nastopali. Kakor je bilo že objavljeno v 1/2 številki „Upokojenca“, je organiziranih že osem banovin, vse v enotnih banovinskih društvih. Edino Slovenija je razcepljena v dvoje društev. O tem se je razpravljalo v „Upokojencu“ v 3. številki z dne 26. marca t. l. v članku: „Vprašanje organizacije upokojencev“.

Organizirana še ni Moravska banovina in stolno mesto Beograd z Zemunom in Pančevom. Po zadnjih poročilih somborskega društva (dunavska banovina) je organiziranje drž. in samoupravnih upo-

kojencev v Beogradu stopilo v odločilen stadij.

4. Vprašanje staroupokojencev.

Ne samo naše društvo, temveč tudi vsa ostala banovinska društva imajo izenačenje pokojnin za svojo kardinalno zahtevo. V vseh spomenicah smo stavili to zahtevo kot eminentno važno in dokazovali nujno potrebo po remeduri.

Naš član, g. sodnik upravnega sodišča v p. in univerzitetni docent dr. Henrik Steska je izročil društvu osnutek ozir. načrt, da bi se s finančnim zakonom pooblastil ministrski svet, da na predlog ministra financ z uredbo izenači prejemke upokojencev, ki prejemajo iz drž. sredstev penzije in podpore po predpisih, ki so dobili obvezno moč pred 1. septembrom 1923, s prejemki novoupokojencev.

Ljubljanski poslanec dr. Fux je izročil ta osnutek g. finančnemu ministru, ki ga je z zanimanjem sprejel.

Kako se je to vprašanje zaradi neugodnih budžetskih razmer — upajmo samo začasno — rešilo, je razvidno iz septembrske ozir. oktobrske uredbe o znižanju prejemkov drž. uslužbencev in upokojencev — namreč tako, da so staroupokojenci dosegli četudi skromen povišek, žal pa — v škodo novoupokojencev.

Ob tej priliki bodi omenjeno, da se je ljubljanski narodni poslanec dr. Fux, izvoljen kot zastopnik javnih in privatnih nameščencev in upokojencev, z vso vne- mo zavzemal za naše upravičene zahteve. Udeležil se je tudi odborove seje dne 13. VIII. p. l. ter v nadenournem govoru razložil vse napore slovenskih narodnih poslancev in nekaterih poslancev iz drugih banovin, da bi se uresničile naše vsaj najvitalnejše težnje. Vztrajno se pa vzdržujejo vesti, da se izdeluje nov uradniški zakon, v katerem mora biti to vprašanje končnoveljavno rešeno.

5. Za izboljšanje uredbe o draginjskih dokladah.

V juniju lanskega leta je društvo predložilo finančnemu ministru spomenico zaradi usodnih in škodljivih posledic predpisa § 26. uredbe o draginjskih dokladah drž. upokojencev od 14. 3. 1932, št. 11.330/I, po katerem členu ne pripada ne osebna in ne rodbinska doklada tistim drž. upokojencem ki,

1.) izvršujejo samostojno kakršnokoli obrt, za katere opravljanje je potrebna privolitev pristojnega oblastva;

2.) ki opravljajo samostojno delo, ki sicer ne spada pod obrtni zakon, a je nje-

ga izvrševanje urejeno z drugimi posebnimi zakoni. Pri vsem tem se pa višina dohodka ni upoštevala. Vsebina te spomenice je bila objavljena v „N. G.“

Zaprosili smo vsa ostala banovinska društva, da so predložila enake spomenice.

Uspeh je bil delen, upamo pa, da se bodo vsi ti in v drugih predloženih spomenicah navedeni upravičeni zahtevki upoštevali v novem uradniškem zakonu.

6. Kuluk.

Naše naziranje o kuluku je dovolj jasno izraženo v uvodnem članku četrte številke „Upokojenca“ z dne 17. p. m.

Kuluk ni bil in ni niti popularen, niti priljubljen, ter se je takoj pojavil splošen odpor zoper njega.

Dasiravno je obveznost dela omejena in sega do določene starosti 55 let, kar je povsem umevno, vendar ni nadomestilo za to delo, to je plačevanje kuluka omejeno časovno, in ravno ubogi upokojenci in nameščenci ga morajo plačevati do svoje smrti, medtem ko so drugi sloji tega oproščeni. In dasi so po § 38. zakona o samoupravnih cestah zavezani osebnemu delu **samo za delo sposobni moški**, morajo odkupnino plačevati tudi upokojenke — ženske.

Ena glavnih nalog društva je, da se merodajni faktorji na ta nonsens opetovano opozorijo in da se vplačevanje odkupnine odpravi — vsaj za vse, ki so dosegli starostno dobo 55 let, oziroma da se sploh odpravi, zlasti v banovinah, ki so ukinile delo na samoupravnih cestah in kredit za ceste zagotovile s posebno doklado, kar se je zgodilo v naši banovini.

7. Septembrska uredba o znižanju prejemkov aktivnih drž. uslužbencev in upokojencev.

Ko je bila ta uredba razglašena, so takoj vsa društva drž. nameščencev in upokojencev v celi državi storila svojo dolžnost. Poslanih je bilo na tisoče brzojavk in spomenic na vse merodajne faktorje.

Tudi naše društvo je opozorilo v brzojavkah in spomenicah kraljevske namestnike in ministre na posledice, saj preti padec kupne moči nameščencev in upokojencev upropasti vso narodno gospodarstvo in kulturne dobrine. Prosili smo za ukinitve uredbe.

Z oktobrsko uredbo je bila prva nekoliko omiljena: Vlada je utemeljevala to znižanje z nujno potrebo ravnovesja v državnem budžetu.

Nato smo zopet poslali spomenico na vse odločilne činitelje, ministre, predsednike narodne skupščine in senata, posamezne senatorje, poslance in druge.

Spomenica se glasi:

„Podpisano društvo si dovoljuje predložiti naslednjo

spomenico.

Oktobrska uredba, ki naj bi omilila ne-socialne trdote septembske uredbe o znižanju uradniških plač in pokojnin, je vse državne nameščence in upokojence, a tudi ostalo javnost razočarala.

Uravnoteženje državnega proračuna s tako občutno redukcijo prejemkov ne bo doseglo svojega namena. Uspeh bo le hipen. S popolnim osiromašenjem konzumenta bo trpel tudi producent. Z zmanjšanjem denarnega obtoka bodo padli zaslužki vseh slojev, predvsem tudi seljaka in v istem razmerju bodo padli dohodki države! V državnem proračunu bodo nastali v najbližji bodočnosti še večji primanjkljaji. Te uredbe torej ne pomenijo obnove gospodarskih sil najširših plasti naroda, marveč občutno osiromašenje vseh socialnih slojev.

Nacionalni in državni interesi so s to uredbo ogroženi. Že prejšnji gospod finančni minister je v Narodni skupščini o priliki proračunske debate izjavil, da se ne smejo in ne morejo zniževati plače državnih nameščencev in pokojnine, ker že itak pomenijo eksistenčni minimum. Resnica je, da so bili že po uredbi iz l. 1932. prejemki **pretežne večine** državnih nameščencev in upokojencev pod eksistenčnim minimumom.

Vrh tega je velika večina državnih nameščencev in upokojencev že prezadolžena, po teh novih uredbah pa bo docela upropaščena.

Visoka vlada ima dovolj prilike resnico teh dejstev uradno ugotoviti.

Ker je torej izpremenjena uredba ustvarila še hujše nerazpoloženje, saj je ohranila vse bistvene napake septembske uredbe, prosimo, da se vse te ne-socialne uredbe ukinejo in naj se v polnem obsegu uveljavi uredba o draginjskih dokladah iz leta 1932.

Staroupokojenci, upokojeni po zakonih pred letom 1923., ki imajo uprav prosjaško pokojnino, naj bodo deležni malenkostnih poviškov od 50 Din do 250 Din, priznanih jim v letošnji septembski uredbi.

Kakor že omenjeno, se pripravlja nov uradniški zakon. Vlada pač ne more iti preko vseh utemeljenih protestov, ki jih

je dobila, ne samo iz vrst drž. nameščencev in upokojencev, temveč tudi od zastopnikov pridobitnih, gospodarstvenih, kulturnih in vseh drugih krogov. Pomembna je torej zopetna izjava sedanjega gospoda finančnega ministra v proračunski debati na seji dne 23. III. t. l. v senatu „da je bila jesenska redukcija doklad potrebna zaradi okrepitve plačilne zmožnosti državne blagajne. Ta ukrep je vlada sprejela kot skrajnega. Prejemki državnih uslužbencev so potisnjeni na minimum, v katerega ni več dovoljen noben poseg, ki ga bo treba popraviti s povišanjem, ko bodo to dovoljevale gospodarske in proračunske razmere v naši državi.“

8. Železniške legitimacije.

Že leta se borimo zama za zahtevo, da dobé upokojenci udobnosti na železnicah v enaki višini, kakor aktivni nameščenci, kar priznavajo vsi merodajni faktorji za upravičeno.

Nebroj resolucij, spomenic, osebnih intervencij na vseh koncih in krajih, a tudi mnogo obljub! Iz najbolj verodostojne strani smo zvedeli, da je prejšnji prometni minister ing. Vujić že pristal na 24 voženj, a drugi dan — prenehal biti prometni minister.

Po časopisnih poročilih, ki smo jih čitali že pred meseci, naj bi bili deležni državni upokojenci mesto dosedanjih treh od prvega aprila t. l. dalje šest polovičnih voženj. To naj bi bilo uveljavljeno z novim splošnim pravilnikom za vozne olajšave na državnih železnicah.

Naše in zagrebško društvo sta zaradi teh vesti poslali delegacijo v prometno ministrstvo v Beograd, da bi dosegli zaenkrat vsaj 12 voženj za tja in nazaj, to je 24.

Delegat našega društva je bil g. vl. sv. dr. Vidic, zagrebškega pa sedanji društveni podpredsednik podpolkovnik Jambrec. Ta željno pričakovani splošni „Pravilnik“ še do danes ni razglašen. Uspeh te naše delegacije pa bo po vseh vestih pozitiven.

Torej vendar en korak naprej. Tu pa gre za princip, ki kategorično zahteva, da pristojajo v tem oziru drž. upokojencem — vsaj tistim, ki so dolgo dobo let služili državi, iste pravice, ki so jih deležni mladi začetniki v državnih službah in ki jih priznavajo skoro vse države v tej ali oni obliki svojim upokojencem.

Predolgo bi postalo moje poročilo, če bi poročal o prav vseh naporih našega društva in vseh ostalih banovinskih udruženj glede vseh perečih vprašanj, ki nas tarejo.

Naše kardinalne zahteve so in ostanejo: I. Zenačenje pokojninskih prejemkov starih upokojencev s prejemki novih; II. redno izplačevanje pokojnin; III. neomejena znižana vožnja po drž. železnicah; IV. dovolitev zaposlitve upokojencev v državnih in samoupravnih uradih; V. hitro priznanje in nakazovanje pokojnin; VI. odprava kuluka za upokojence; VII. ukinjenje plačevanja prispevkov v pokojninski sklad, predvsem pa ukinjenje uredb o znižanju prejemkov.

Obstoja upanje, da bo vsaj eno pereče vprašanje v kratkem ugodno rešeno: odtegljaji za kuluk!

Te zahteve bo moral tudi novi odbor z vso vnemo in neomajno vztrajnostjo uveljavljati in skupno z drugimi banovinskimi društvi v spomenicah in osebnih intervencijah poudarjati in utemeljevati.

Mi ne zahtevamo ničesar pretiranega, temveč le to, kar nam gre po vseh naravnih in človeških pravicah in kar smo upravičeni zahtevati od svojega delodajalca za svojo dolgoletno službovanje državi in narodu!

Te svoje zahteve pa bomo mogli uveljaviti le v močnih enotnih banovinskih organizacijah.

Naše društvo je storilo z ustanovitvijo svojega glasila „Upokojenec“, ki ga dobivajo naši člani za malenkostno članarino 3 Din na mesec brezplačno, važen korak naprej. Danes šteje naše društvo že 2000 članov. Letos je pristopilo na novo nad 500 članov.

V uvodnem članku v 1. številki „Upokojenec“ se glasi: „Naše glasilo Upokojenec bo z vso energijo in z vsemi legalno dopustnimi sredstvi zastopalo interese in pravice državnih upokojencev, se borilo z vsemi močmi zoper vse krivice, ki se godé državnim upokojencem in upokojenkam, in bo vodilo ostro, toda dostojno borbo za njihove pravice.“

Naj smatra vsak član našega društva za svojo dolžnost, da skuša pridobiti za pristop vsaj še enega upokojenca, tako da bo društvo lahko govorilo v imenu več tisoč organizirancev. Uspehi ne bodo izostali.

Zaščita najemnikov

Kakor smo že v zadnji številki poročali, se je vršilo dne 16. februarja t. l. v Zagrebu zborovanje stanovanjskih najemnikov; na tem zborovanju se je sklenila resolucija, ki smo jo že objavili in v kateri se zahteva pooblastilo za banske uprave, da v lastnem delokrogu uredé stanovanjsko vprašanje, zlasti pa določijo višino najemnin. Na zborovanju so govorniki poudarjali nujno potrebo državne zaščite, drugi pa so temu ugovarjali, češ, da se ne more pričakovati uspešne rešitve stanovanjskega vprašanja od države.

Društvo stanovanjskih najemnikov v Ljubljani je v minulem mesecu sestavilo posebno „Spomenico“, ki se bavi z istim vprašanjem in tudi zahteva stanovanjsko zaščito in določitev višine najemnin. Povabilo je razne organizacije in društva na podpis te spomenice, ki jo je izročilo na merodajnem mestu. „Spomenica“ se glasi:

„Stanovanjski najemniki že več let prosijo za zopetno uvedbo stanovanjske zaščite! V vladajoči gospodarski stiski stalno padajo dohodki najemnikov, tako, da velika večina nima niti eksistenčnega minima več. Število brezposelnih pa je vsak dan večje!

Najemnine stanovanjem in poslovnim lokalom pa so ostale po večini na isti višini, kot so bile pred gospodarsko krizo, ter vzamejo stalnim uslužbencem polovico ali še več njihovih dohodkov! Vsled tega je v stanu stanovanjskih najemnikov, ki tvorijo po trgih in mestih pretežno večino prebivalcev, nastal obupen položaj! Revščina, težave, prikrite solze, upala lica, bolezni in šibka telesca otrok dokazujejo, da je to posledica previsokih najemnin, katere plačujejo najemniki z zdravjem in tudi z življenjem svojim in svojih dragih! Pretirane najemnine so veliko socialno zlo, ki se v interesu celokupnosti mora odpraviti ali temeljito ublažiti! Preje so najemniki plačevali eno šestino svojih prejemkov, sedaj pa plačujejo več kot polovico! Jasno je, da se državi in celokupnosti zelo škodljivo stanje mora s primernimi zaščitnimi in samoobrambnimi ukrepi spremeniti! **Zato je potreben pooblastilni zakon, po katerem bodo mogle banovine individualno za svoje področje urediti stanovanjsko zaščito in določiti, koliko smejo najemnine največ znašati v primeru z dohodki najemnikov.**

Istočasno z uvedbo državne zaščite je pa treba, da se stanovanjskim najemnikom s pomočjo države, banovin in občin omogoči zgradba lastnih hiš. S tem bi

dosegla državna uprava večkratni uspeh. Nehigienska stanovanja po barakah in kletih bi se sama od sebe izpraznila, kar bi koristilo splošnemu narodnemu zdravju, država bo za izposojeni denar z jamstvom občine in stalnih prejemkov stanovanjskega najemnika omogočila najemnikom stanovanja v lastni hiši in poživila ob sedanjem mrtvilu gradbeno delavnost.

Gospod minister za finance je v senatu dne 23. III. t. l. izjavil, da se nameščencem in upokojencem od prejemkov ne more nič več vzeti, ter da bo treba čimprej prejemke in pokojnine zvišati, ki so sedaj že pod eksistenčnim minimom! Iz tega sledi, da je spričo tega dejstva nujno potrebno, da se tudi stanovanjske najemnine, ki tvorijo del življenjskih potrebščin, znižajo na gospodarskim in pridobitnim razmeram primerno izmero!

V proračunu mestne občine v Ljubljani so zvišane kanalske in nekatere druge pristojbine. Zaraditega obstoja nevarnost, da bodo skušali hišni posestniki prenesti nova povišanja bremen na stanovanjske najemnike, ki jim bodo zvišali najemnino. To se bo zgodilo tem preje, ako bi pristopila mestna občina ljubljanska k napovedani reviziji stanovanjskih najemnin v svojih hišah. Zvišanje najemnin v občinskih hišah bi služilo drugim hišnim posestnikom za opravičilo in povod zvišanja najemnin v svoji zgradbi. Zato prosimo podpisane organizacije, naj mestna občina ne izvede svoje namere in naj zdrži najemnine na dosedanji višini, ako jih že ne more znižati.

Sila je priklopela do vrhunca, vsled tega apelirajo stanovanjski najemniki na vse merodajne činitelje, da tej izredno pereči zadevi posvetijo vso svojo pozornost, ker je takojšnja rešitev tega vprašanja v eminentno državnem interesu!

V Ljubljani, dne 4. aprila 1936.“

Da so pretirane najemnine veliko socialno zlo, ki otežuje revnejšim slojem, kakor tudi javnim nameščencem in upokojencem življenje, je brez dvoma. Ali pa se bo dalo z zopetno uvedbo stanovanjske zaščite in prisilno določitvijo višine najemnin temu zlu odpomoči, pa je drugo vprašanje. Vsaka prisilna stvar ima morda svojo dobro, gotovo pa tudi svoje slabo stran. Zato je treba v tem vprašanju velike previdnosti in prevdarnosti, da se z dotičnimi ukrepi ne ustvari drugo zlo in da se ne povzročijo morda še kvarnejše posledice.

Povsem upravičena pa je zahteva, da se stanovanjskim najemnikom s pomočjo

države, banovin in občin omogoči zgradba lastnih hiš. Vse dalekovidne države, v katerih je bilo stanovanjsko vprašanje pereče, so s svojo socialno politiko ublažile stanovanjsko krizo in pripomogle ljudem z brezobrestnimi ali ceneni kre-

dit, da so si zgradili svoje domove. V majhni meri je storila to tudi naša država, vendar se to ni zgodilo v zadostni meri in treba bo zamujeno še dopolniti.

Toliko v splošnem o tem vprašanju, o priliki pa se še povrnemo k njemu.

Društvena kronika

Novi društveni odbor

Predsednik: **Dr. Ivan Vrtačnik**, predsednik upravnega sodišča v p.

I. podpredsednik: **Jakob Antloga**, apelaijski svetnik v p.

II. podpredsednik: **Lipoglavšek Ivan**, orožniški stražmojster v p.

Tajnik: **Spendè Anton**, ravnatelj z. knj. v p.

Blagajnik: **Abram Ivan**, pisarniški ravnatelj v p.

Odborniki:

Arko Franjo, inspektor fin. kontrole v p.

Adlešič Ivan, inspektor drž. železnic v p.

Juvanc Rudolf, kapetan I. kl. v p.

Modic Karla, poštna uradnica v p.

Minkuš Anton, okol. nadzornik varnostne straže v p.

Dr. Papež Milan, višji zdravstveni svetnik v p.

Stegnar Viktorin, sodni oficijal v p.

Stritar Josip, šolski upravitelj v p.

Dr. Vidic Franc, vladni svetnik v p. v Kamniku.

Wester Josip, prosvetni inspektor v p.

Namestniki:

Jagodic Anton, pisarniški ravnatelj v p.

Poharc Ivan, sanit. narednik-vodnik v p.

Janežič Alojzija, vdova viš. sodnega oficijala.

Klemenc Franc, orožn. narednik v p.

Virant Ivan, nadkomisar fin. kontrole v p.

Abram Vladimir, višji pisarn. ravnatelj v p.

Pregledovalca računov:

Goritschnigg Franc, finančni inspektor v p.

Kovač Martin, oblastni inspektor fin. kontrole v p.

Nove vozne ugodnosti za upokojece

Na zadnjem občnem zboru našega društva je naš delegat g. vl. sv. dr. Vidic, ki je v družbi z delegatom zagrebškega društva začetkom meseca marca posredoval v tej stvari v ministrstvu saobra-

čaja, obširno poročal o tej intervenciji. Ko se je koncem aprila ponovno mudil v Beogradu, se je vnovič pobrigal za stvar in dobil na merodajnem mestu pooblastilo, da na občnem zboru našega društva poroča o tem: Izdelan je projekt novega Pravilnika za vozne olajšave na državnih železnicah, ki naj bi bil dobil moč že 1. aprila t. l., pa se je zakasnil. V tem projektu je določeno za državne upokojece 24 voženj, računano vsako vožnjo posebej tja in nazaj, torej 12 celotnih voženj. Projekt je v zadnjem stadiju, ter je že predložen ministrskemu svetu v odobrenje. Ko ministrski svet ta pravilnik odobri, bo dobil z objavo pravilnik moč in veljavo. Ker ni nobenega dvoma, da bo ministrski svet pravilnik odobril, bodo torej državni upokojeanci deležni 12 polovičnih voženj na leto in bo s tem vsaj delno ustrezno dolgotrajnim in upravičenim željam državnih upokojecev.

Neredno izplačevanje pokojnin

Dne 12. t. m. niso bile nakazane mesečne plače niti vsem aktivnim nameščencem, kaj šele upokojevcem. Opozarjamo vse svoje člane na članek v št. 1./št. 2. „Upokojenca“ z dne 27. februarja t. l. „Zakasnelo nakazovanje in neredno izplačevanje pokojnin“ in na poročilo društvenega tajnika na letošnjem občnem zboru dne 3. t. m. v tej številki na prvi strani.

V bližnji bodočnosti bo društvo sporazumno z ostalimi banovinskimi društvi storilo potrebne korake v odpravo teh nevzdržnih razmer, ki tirajo vse upokojece v obup in vse narodno gospodarstvo v zastoje, onemogočajo redno plačevanje davščin vseh gospodarskih slojev in jemljejo ugled upravi urejene države.

Društvo intervenira za vsakega člana brezplačno v vseh osebnih zadevah pri vseh centralnih oblastvih.

Naši novi člani

V januarju 1936 so pristopili:

1. Agrež Alojzij, viš. žel. uradnik v Rimskih toplicah.
2. Bregant Pavla, učiteljica v Ljubljani.
3. Bergant Marija, vd. po zvaničniku v Ljubljani.
4. Bregar Ignacij, davč. izvrševalec v Višnji-gori.
5. Bleiweis Trsteniški Milan, polkovnik v Ljubljani.
6. Baraga Janko, učitelj na Javorniku.
7. Čokan Jakob, preglednik fin. kontr. v Ljubljani.
8. Čebela Marija, vd. po žel. zvaničniku v Kozarjah.
9. Dr. Červinko N., banski zdravnik na Polzeli.
10. Dolenc Marija, vd. po sodnem tajniku v Ljubljani.
11. Dovgan Rudolf, viš. žel. uradnik v Ljubljani.
12. Dragičević Ivo, podpolkovnik v Ljubljani.
13. Dolenc Marija, vd. po davč. oficijalu.
14. Dogan Franc, pregl. fin. kontrole v Škofji Loki.
15. Eiselt Cecilija, pošt. tel. uradnica, Šmarje pri Jelšah.
16. Erjavec Ljudmila, učiteljica v Ljubljani.
17. Ferjančič Rika, vd. okr. gozdarja v Radovljici.
18. Grahek Josip, vojni uradnik v Ljubljani.
19. Golob Franc, žand. narednik v Zagorju.
20. Glaser Anton, nadučitelj v Libeličah.
21. Gliha Anton, davč. izvrševalec v Sevnici.
22. Horvat Andrej, pregl. fin. kontr. v Višnji-gori.
23. Hačkl Jakob, nadučitelj v Ljubljani.
24. Halasi Ana, vd. žel. uradnika v Crensovcih.
25. Hafner I., poštni tajnik v Ljubljani.
26. Habjan Ivana, vd. po finanč. inspektorju v Trzinu.
27. Hribar Ivan, minister, senator itd. v Ljubljani.
28. Juvanc Rudolf, kapetan I. kl. v Ljubljani.
29. Jaklič Franc, učitelj v Radovljici.
30. Jelenč Matilda, vd. po nadučitelju na Ježici.
31. Jirak Karol, arh. uradnik v Krškem.
32. Jenko Helena, učiteljica v Ljubljani.
33. Kocbek Josefina, vd. orož. stražmojstra v Ljubljani.
34. Katič Ivan, žand. stražmojster v Celju.
35. Kvas Franc, podpreglednik fin. kontrole v Višnji-gori.
36. Kodrin Marija, vd. orož. stražmojstra v Rožni dolini.
37. Dr. Kaiser Adolf, viš. sodni svetnik v Ljubljani.
38. Keše Jernej, žel. zvaničnik v Ljubljani.
39. Kabaj Adela, vd. po učitelju v Ljubljani.
40. Košak Leopoldina, vd. po kapetanu v Ljubljani.
41. Kaps Berta, sir. adjunkta tob. tovarne v Ljubljani.
42. Krnčič Jakob, drž. cestar v Gorjah pri Bledu.
43. Kosar Regina, vd. polic. nadzornika v Ljubljani.
44. Kresnik Katarina, vd. sodn. sluge v Ribnici.
45. Lukič Živko, šef agrarn. urada v Ljubljani.
46. Lenassi Hugon, poštni inspektor v Ljubljani.
47. Ošina Josip, preglednik fin. kontrole v Brežicah.
48. Petriček Anton, nadučitelj v Žalcu.
49. Pihler Anton, nadrespicijent fin. kontr. v Ptuj.
50. Dr. Požar Lovro, gimn. ravnatelj v Ljubljani.
51. Pintar Franc, učitelj v Radovljici.

52. Ruda Adolf, davč. nadupravitelj v Ljubljani.
53. Rumpf Marija, vd. drž. upokojenca v Selnici ob Dravi.
54. Straus Rudolf, narednik vodnik v Ljubljani.
55. Selan Marija, vd. poštnega pristava v Ljubljani.
56. Seunig Vladimir, polkovnik v Ljubljani.
57. Slana Fran, pom. banski sekretar v Ljubljani.
58. Sicherl Marija, poštna uradnica v Trzinu.
59. Stuhec Franc, p. t. zvanik v Mali Nedelji.
60. Strumbl Alojzij, p. t. manipulant na Javorniku.
61. Simčič Franc, orož. narednik v Zg. Šiški.
62. Sedlak Amalija, učiteljica v Ljubljani.
63. Šešek Ema, učiteljica, Sv. Bolfenk pri Središču.
64. Šušteršič Lovro, kapetan v Ljubljani.

65. Štrosar Peter, drž. cestar v Gorjah pri Bledu.
66. Škerbec Franc, žel. zvanik na Savi.
67. Simnic Anton, zvanik v Gorjah pri Bledu.
68. Turk Josip, šol. nadzornik v Radovljici.
69. Vrečko Lovro, vojni uradnik I. kl. v Ljubljani.
70. Verbič Ivan, višji katastr. inspektor v Litiji.
71. Vozel Olga, poštna uradnica v Novem mestu.
72. Wareničnik Frančiška, vd. cest. služitelja, Stari trg pri Rakeku.
73. Zorc Andrej, orož. narednik v Kranju.
74. Zamida Matija, viš. ravnatelj v Ljubljani.
75. Zajc Milan, podpolkovnik v Ljubljani.
76. Žabre Jakob, nadučitelj v Ljubljani.
77. Železnik Albin, pošt. viš. kontrolor v Ljubljani.

(Dalje prih.)

Razgled

Bratsko društvo državnih in samoupravnih upokojencev savske banovine v Zagrebu je imelo svojo III. redno letno glavno skupščino, dne 29. marca t. l. Na tej skupščini je bila izvoljena nova uprava, in sicer za predsednika g. Ernest Grabarič, banski svetnik v pokoju, in za podpredsednika g. Zvonimir Jambrec, pod-

polkovnik v pokoju. Iz sestave odbora vidimo, da se v zagrebškem društvu zelo živahno udeležujejo upokojenci vojaškega stanu najvišjih šarž, kar bi bilo želeli tudi pri nas. Novo upravo bratskega društva kar najsrečneje pozdravljamo in ji želimo najlepših uspehov in iskrenega in tesnega sodelovanja z nami.

Posvetovalnica – informacije

Važne določbe finančnega zakona za leto 1936./1937., po katerih se ustavlja od 1. dne aprila 1936. odtegotanje preužitkov.

V § 104., pod IV. ima finančni zakon za leto 1936./1937. naslednja določila:

„Z dnem 1. aprila 1936. je ustavljen vsak postopek radi izterjave pokojninskih in invalidskih prejemkov, ki so bili izplačani do dne 1. aprila 1935. brez krivde bodisi koristnika, bodisi državnih organov v višjem znesku, nego bi po zakonu pripadali. Za krivdo po tej določbi se smatra uporaba ponarejene ali neresnične listine in prikrivanje jasno označenih dejstev, ki imajo za posledico izgubo pravice do invalidskih, oziroma pokojninskih prejemkov.“

Vsote, izterjane do dne 1. aprila 1936., pripadejo državnim blagajni.

Državni organi, s katerih poslovanjem so bile te vsote zaradi pogrešnega tolmačenja zakona izplačane, so razrešeni materialne odgovornosti proti državi.

Odločbo o ustavitvi izterjave in razrešitvi od materialne odgovornosti izda minister za finance in zoper to odločbo ni nadaljnega pravnega sredstva.“

Za izvrševanje teh določil je izdalo finančno ministrstvo navodilo z dne 8. aprila

1936., štev. 13662/I. Glavna vsebina teh določil je:

S 1. aprilom 1936. se ustavi odtegotanje preužitkov pokojninskih prejemkov, ki so bili izplačani **do 1. dne aprila 1935**, ako nepravilnega izplačila **ni zakrivil prejemnik** n. pr. s ponarejeno ali neresnično listino (prijava) ali s prikrivanjem jasno označenih dejstev, ki imajo za posledico izgubo pravice do pokojninskih prejemkov. To določilo se torej ne tiče pokojninskih prejemkov, ki so se nepravilno izplačali po 1. aprilu 1935. Vsote, ki so se že odtegnile do 1. aprila 1936., se ne vrnejo, temveč ostanejo državni blagajni. Obenem se državni organi, s katerih poslovanjem so se te vsote izplačale zaradi pogrešnega tolmačenja zakona, razrešujejo materialne odgovornosti nasproti državi.

Ako je brez dvoma dokazano, da se je pokojnina plačala nepravilno **brez krivde prejemnika**, izda finančni direktor odločbo o ustavitvi dotičnih odbitkov. V njegovi odločbi mora biti jasno razvidno, da prejemnik ni kriv napačnega izplačila. Odločba finančnega direktorja se potem predloži običnemu oddelku ministrstva financ in o njej odloči končno veljavno minister za finance.

Ako je pa prejemnik zakrivil nepravilno izplačilo, se bo tudi po 1. aprilu 1936. dalje izterjeval preužitek; prejemniku se pa izda **na njegovo zahtevo** obrazložena odločba, zoper katero se bo mogel po zakonu **pritožiti**. Kot pokojninski prejemki se smatrajo tudi milostne prekrbnine, življenjske rente, podpore in priznanja. Kakor je razvidno iz dosedanjih določil in pojasnil, se bo **uradoma** ugotovilo, ali prejemnika ne zadeva krivda nepravilnega izplačila in se bo tudi **uradoma** ustavilo izterjevanje, oziroma odtegotanje preužitka, torej brez prošnji in vlog posameznikov. Le ako je prejemnik kriv nepravilnega izplačila in se mu bo torej tudi po 1. aprilu 1936. dalje odtegoval preužitek, pa se hoče zoper to pritožiti, **mora izrečno zahtevati odločbo**, zoper katero ima potem **pravico pritožbe**.

Ako bodo potrebna še nadaljna pojasnila ali ako bi se izdale kake nove razlage, jih bomo objavili v prihodnji številki.

Odgovori uredništva

Gosp. F. Š. Maribor. **Zdravljenje v bolnicah.** Državni nameščenci in upokojenci so deležni brezplačnega zdravljenja samo v **javnih bolnicah**, to je v **državnih in banovinskih**, in sicer v III. razredu. Če vzamejo II. razred, morajo doplačati razliko med III. in II. razredom, to je 20 Din dnevno. Državne bolnice so: splošna bolnica, bolnica za ženske bolezni in za duševne bolezni v Ljubljani ter v Novem Celju. Vse ostale javne bolnice so banovinske. Na klinikah in v privatnih bolnicah nimajo niti aktivni uradniki, niti upokojenci popusta.

Gosp. F. S. pri Sv. Juriju. Potrdilo o šolanju je takse prosto po § 97. zakona o uradnikih iz leta 1931. in se mora takoj predložiti finančni direkciji, ko doseže otrok 16. leto starosti, potem pa vsako leto ob začetku šolskega leta.

Izdaja Društvo državnih upokojencev za Dravsko banovino v Ljubljani. Predstavnik dr. Ivan Vrtačnik. — Odgovorni urednik Anton Spendel. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Predstavnik L. Mikuš. — Vsi v Ljubljani.